

באמונה. ריב מר נחגלע ביישוב על דרכי המלחמה נגד הטירור. המוסדות הרשמיים לא האמינו בכשרוננו להילחם בהם עצמאית, באין ליישוב אמצעים משפטיים ומשטרתיים. לפיכך החליטו להסתייע בשלטונות. רבים ביישוב ובתנועת הפועלים התקוממו על החלטה זו המכתימה את היישוב והפלמ"ח הסתייג משיתוף פעולה זה עם משטרת שלטונות. הספר הלבן.

בפרוס המאבק הסכימו הפורשים לקבל את מרות ה"הגנה" ועל יסוד זה הושג עמם הסדר שהיה מכוון בעיקרו להכניסם לגדרי המשמעת היישובית, למניעת פעולותיהם המופקרות. הסדר זה בתנועת המרי נתפרק מאחר שארגוני הטירור לא קיימו את המרות היישובית ושוב נתפקרו הפורשים ושוב אל מעשי זוועה (לדוגמה: המעשה המביש של תליית שני הסרג'נטים הבריטיים). רק לאחר שהוכרזה מדינת ישראל ולאחר שדוכא הקשר בימי "אלטלינה", חוסלו הארגונים הטירוריסטיים באורח רשמי.

הפלמ"ח היה הכוח המבצע את פעולות המאבק. המטה הכללי של ה"הגנה" היה מקבל אישור למבצעים מאת ועד מיוחד וחשאי, שנתמנה על ידי המוסדות הנבחרים של היישוב ושל התנועה הציונית ומעבירו למטה הפלמ"ח וזה היה מפקד על הביצוע, באמצעות פלוגותיו.

בשורה ארוכה של מבצעים הפתיע הפלמ"ח את השלטונות, גם את העם. מומחי צבא בריטיים לא התאפקו מלשבח את כושר התכנון והביצוע שנתגלה בארגון מסעות ההעפלה, בהתגוננות המעפילים בפני הצבא הבריטי, במערכת ההתקפות והחבלות. ספינות צי גדולות, ששימשו לציד מעפילים וגירושם, סירות-משטרה ששימשו לאותה משימה — חובלו או טובעו בידי לוחמי הפלמ"ח. היו אלה מבצעים מעולים של גבורת יחידים — מופתים של תחבולה והעזה. מאות מעפילים, שהיו כלואים בעתלית, שוחררו בכוח באישון לילה, במבצע מורכב ומפתיע; הרדאר, זו המפלצת שבישרה על התקרב ספינות המעפילים — פוצץ; המהנות של הפלוגות הממונעות של המשטרה הבריטית המיוחדת M.P.F. שהופקדה על נגישת היישוב ודיכוי — הותקפו, ומצודותיהם נחבלו. הרכבת שותקה על ידי מערכת חבלות שבוצעו, בעת-ובעונה-אחת, בכל רחבי הארץ, באמצעות עשרות חוליות של הפלמ"ח. גשרים חיוניים, המחברים את הארץ עם שכנותיה, נחבלו ופוצצו, ואילו המשדר החשאי של ה"הגנה" ("קול ישראל") היה מודיע על המבצעים. מטעים את תכליתה של המערכה, מזים שקרים, מעורר ומעודד את העם.

הנוער העברי בראש המערכה

כשרו של הנוער העברי לעמוד בתלאות המאבק ולהתעלות לידי גבורה ואחריות לא היו תולדת ההימשכות להרפתקאות ולקסמי רומנטיקה. התרחשויות מסעירות, בארץ, בעם ובעולם טבעו את רישומם העמוק בשכבות הערות וההוגות של הנוער שלנו, והציתו בו תשוקה ליטול חלק בעיצוב עתידות עמו. נער עברי שהשתתף במערכות המאבק בעודו בן י"ז—י"ח שנים, כבר הספיק לחיות באורח בלתי-אמצעי, חוויות מזעזעות שהשאירו רישומים עזים בנפשו. פרשת אותן חמש-שש שנים בחיי עמנו דיה להסביר את צמיחת הכוחות הנפשיים, התגובות הטבעיות והמושגים המדיניים של הנוער שלנו: ה"מאורעות" של שנות 38—1936 והמדיניות הבריטית שלאחריהן, הזניקה הנאצית להשתלט על העולם; טבח המיליונים בגלויות אירופה, ועל אלה העלבון הצורב וחמת הזעם העצורה כלפי "הרוצחים והשותקים גם יחד", מדינות אירופה שבסרונן המוסרי אל מול המחץ הנאצי, "הגיס החמישי" כהופעה עולמית, ובתוך אלה — המרד נורא-ההוד

של בחורי ישראל בגיטאות פולין, העלבון שבגורל עם מובל לטבח באלס-פה, רוח של חופש בעמים שבאו בברית-לוחמים נגד הנאציזם, עמידתה הנועזת של בריטניה בימי דונקרק וה"בליץ", בעמדה יחידה במערכה, עלילות הפרטיזאנים ביוגוסלביה ויוון, עמידת ברית-המועצות על נפשה וגבורת הצבא האדום, כל אלה שעשו יד אחת במלחמה בנאציזם. ולאחר הנצחון — התרוננות העולם המנצח ודממת בית-העלמין בעם היהודי שנטבח. והתעוררות עמים במאבקם לשחרור לאומי וסוציאלי.

גם בשקוע שמשו של היטלר לא נגווה תקוותם של אויבינו לרשת את הארץ בסיועה של בריטניה. אף כשזו מונהגת על-ידי מפלגת העבודה. ואחרי אלה גילויים שונים המבשרים כי הנאציזם לא תם לגווע, אף שגרמניה הוכרעה במערכה. וכאן, בארץ גופה, ההתנכלות הבריטית, הפצע שנפצע העם בפרסום "הספר-הלבן" הגוזר על העליה ויישוב הקרקע; מעשה ההתנקשות המחפיר של אפוטרופסי המנדאט היורים במעפילי הספינה "טייגר היל" (ספטמבר 1939), מאסר מ"ג אנשי ה"הגנה" (אוקטובר 1939), החיפוש בכפר הנוער בבן-שמון והפקעת נשק המגן (אפריל 1940); החוויה העזה שבפרשת "פאטריה"; זוועת חללי מלחמת-ההעפלה (נובמבר 1941); עקירתם וגירושם של מעפילי "אטלנטיק"; זוועת אסונה של ספינת המעפילים "סטרומה", שהופקרה לתהומות באכזריותם הנחושה של הבריטים (פברואר 1942); ההתקלות שבועידת ברמודה (אפריל 1943). וחוקי הנשק, משפטי הנשק וחיפושי הנשק.

כל אלה טרפו את העולם השלוו, עולם השלום המדומה, המליצה המלטפת ואמרי-השפר הליבראליים שהורים ומורים ביקשו לחנך עליהם את הנוער. הגזרות וההתעללויות פגעו ברגש הכבוד של הנוער בן-החורין, פצעו את הכרת אדנותו על ביתו, גם הציתו בלבו זעם על ההשפלה והדיכוי במולדתו ופקחו אזנו ולבו להבין את מצבו של העם כהיותו. לראות בעין את הרקע האימפריאליסטי של המדיניות הבריטית, את המניעים האנוכיים של שליטיה החשוכים של ערב, את הסתתמות אפיקי היצירה וההתפתחות של היישוב, את ההכרח לעמוד על הנפש, את הערך הריאלי של קרקע ונשק, את טעמה של מלחמתנו הצודקת ההכרחית לעצמאות. מכוח הכרה זו התלכד הנוער, ברוב התלהבות, סביב גרעין ההתנגדות העברית, כדי להילחם לקוממיות העם וחירותו. הקורא ביומנים ומכתבים של נערים ונערות, מן הימים ההם, לא יוכל שלא להתפעם מן הלהט המוסרי והעושר התרבותי המסתתרים מאחרי אותה מראית של משובה וקונדסות; הוא גם ישתאה על צירוף זה של רצינות והקלת-לב שבה יצאו הללו למבצעים רבי-סכנות, ותוך-כך יתרגש שבעתיים למשמע הצלילים הטהורים העולים מחיי נפש עמוקים, מביטויים ענוגים של יחס אל נוף, אל פרח ואל רעיה. כמו-כן יווכח הקורא בהשפעתו המרוממת של רעיון שהיה בכוחו לעקור נערים תאבי-דעת מספסלי לימודים ומחקר, להשבית אחרים מלימוד מקצוע, לדחות, מי יודע עד מתי, את מועד עשותם לביתם, להתאכזר על הורים ואהבה, להיעקר ממשק וענף-עבודה — וכל אלה נוכח קוטן-אמונה מצד מוסדות ואישים רשמיים ותוך קמצנות בהערכה אל המשימה ולמתמסרים לה, ללא כל פיצוי חמרי. קסמה של חברותה וכוחה המושך של הרפתקה — הם לבדם — לא היו עשויים לכבוש את הנוער להתאמצות רצינית ממושכת, לסבל, להשלכת חיים מנגד — אלמלא השראתו של יעוד שהנוער הזה ראה עצמו מקודש לו, ואשר המאבק היה לו כור בו הותך וסדן שעליו נתחשל. עד למבצעי המאבק השתתפו אך מעטים מבני החטיבה בפעולות של ממש, ואילו רוב-רובם של החברים היו שקועים באימונים אינטנסיביים, ובתכונה לקראת יום-יבוא. ודאי נמצאו חברים שהחלו חושדים כי הפיקוד בודה סכנות כדי לחזק את הרוחות בשורות הפלמ"ח. אולם עם ראשית המאבק, יצאו יעודיה של החטיבה מכלל הפשטה וחזות של

עתידי-לבוא ויהיו למציאות חיה ולחס-חוקם של כל אנשי החטיבה. כל פלמחאי ראה עצמו עומד בלבה של המערכה. אורחות החיים נשתנו — הזהירות והחשאייות לא היו עוד בבחינת כללים שלהלכה, מצוות-טירונים מלומדה, אלא מצוות-לוחמים שכל המתעלם ממנה, את נפשו ונפש חבריו הוא קובע ועמם גם את סיכויי המערכה. שינוי רוחות זה הבשיל בקרב המחנה כולו את ההכרה כי עלילות הפלמ"ח הן שתכרענה את הכף, לזכות ההיאבקות, וכי בלעדי המאבק צפויה לציונות כניעה מדינית בדרך להתחללותה הגמורה, ואילו פעלו של הפלמ"ח הוא הסיכוי העיקרי לחיי הציונות ועתידה. הלוחמים חשו בכל ישותם כי יצאו מקרן זוית אל ראש השדרה ועיני העם צופיות ומייחלות. אפילו שוללי המאבק והמפקקים בתועלתו, רחשו להם כבוד. החרב שנשקפה לה סכנת החלדה גלטשה והתייה ניצוצות למרחוק.

עתה בא המבחן לכוחן של המדורות במחנות — אם יפות הן אך למצהלות-חברים שטופות גיל ורומנטיקה או שתתלקחנה ותלהבנה את העם ליטול את גורלו בידו. הכל הועמד לשירות המשימה: המשמעת, הליכוד הפנימי, החשאייות, הסבילות, האמונה ובצידין — הטקטיקה הפלמחית וכשרון המפקדים והטוראים. התרגילים, "ללא-גייסות, ללא-אש", יצאו מכלל משחק והיו למציאות אכזרית. כל שגיאה וכל איחור בפעולה, שוב, לא היו עוד ענין של אי-נעימות הגוררת הערה-נויפה של המפקד אלא סיכון-המשימה כולה ועמה גם סיכון-חיי החברים.

החטיבה החלה, זה לראשונה, שוכלת מחבריה. לא מעטים נפצעו, — מהם נשארו בעלי-מום. דברים שעוד אתמול היו בגדר של אפשרות בלבד, נעשו למציאות חמורה וללא מליצה. החבריה כמו התבגרה בקפיצה. האבל, הכאב והזעם גם הם הוערו במלחמה ויהיו לכוח-מניע, לגורם של דבקות קנאית. עתים דרושים היו יד אבהית ועוז מוסרי לרפא נקיעה נפשית ורעיונית, "לרסן" את הבחורים ממעשי-תגמול על גורל חבריהם הנופלים ולהעמידם על התכליתי והאפשרי, תוך שמירת הסייגים האנושיים-המוסריים, הנפרצים תכופות בעיתות מלחמה.

סיפורי-ילדות וזכרונות-קריאה על יהודה המכבי ובר-כוכבא, שוב לא היו ענין להתרפקות על הילה של ימים עברו, אלא הפכו להוויות-חיים מוחשיות ונטולת רומנטיקה. המתבטאות בעייפות טלטולי דרך, היעדר-שינה, מריטת-עצבים, ועליהם — פצועים וחללים. כל המושכלות בדבר ההתנגדות לרצח ולטירור והוקרת חיי-אדם — שוב לא היו הלכות חסודות, אלא משא כבד, התחייבות אישית שיש לקיימה אף במחיר הכבדה על המבצע ותוספת סיכון למבצעים. כזו היתה חובת האזהרה הטלפונית לכוחות האויב היושבים במחקן או בנין שיצא דינו לפיצוץ, ואשר הונח בו חומר-נפץ. החברות הגדולה שנירקמה בפלמ"ח והיתה לגאאות המחנה נבחנה, מעתה, לא רק בשעות של עמל-פרך וצמא במסעות, אלא בחירוף-נפש להוצאת פצוע מתחום האש ונשיאתו עלי-כתף בנסיגה רחוקה.

הכוח הנפשי לעמוד בדריכות הרצון, בתנאי הסתירה שבין הרוח ב"חזית" וב"עורף", — גם הוא הועמד למבחן. שכן, בשעה שבחורינו אלה, רבצו במארבים, זחלו וכתתו רגליהם בסיורים והשליכו נפשם מנגד, במבצעים, היה אך כפשע מאוהליהם אל בתי-הקפה השוקקים נוער אשר סירב לתת צוארו בעול, באין מכלים דבר.

הכללים הטקטיים שנרכשו במחנות, באימוני היחידות ובקורסים, עמדו עתה במבחן המציאות יום-יום ולילה-לילה. שיטות של איגוף, הסחה והטעייה, הפתעה, הסוואה ושאר תחבולות-קרב, שוב לא היו ענין למהלכים על שולחן-חול אלא בשדות המערכה. הלוחמים נוכחו בעליל כי הידיעות שרכשו באימונים, — יש בהן טעם ושימוש הן במבצעי תקיפה והן במבצעי הצלה. כל יום הוסיף על הנסיון הצבאי, מפקדים צעירים עלו בגרם דרגות

הפיקוד וכוח חדש נצבר ויהי לפלמ"ח לנכס נסיוני ונפשי רבי-ערך, לקראת מערכות מלחמת-השחרור.

המאבק נושא פרו

המאבק פגע בבריטניה בתקופת זעזועים שלאחר מלחמת העולם, שאימה על קיסרותה בהתמוטטות. נוכח המאבק, בארץ, שנתמך בעזרה מדינית של יהדות העולם, לא היתה בריטניה יכולה לקיים את המשטר המנדטורי אלא אם כן היתה משלחת ביישוב גייסות-צבא, בשיעור עצום — וזאת בשעה שכל האומות הלוחמות עמדו במלוא תהליך השחרור של גייסותיהן — ומפעילה אמצעי-דיכוי אכזריים ביותר הכרוכים בהתלקחות עזה יותר של המאבק והמרי ופריצת הסייגים שהיישוב תחם לעצמו. מלחמת היישוב קרעה את הרשת אשר בקוריה פרפרה הציונות, פרצה אל הזירה הבינלאומית, ערעה את מעמדה השלטוני והמוסרי של בריטניה בארץ, ואילצה אותה לשוב ולהיזקק להרשאה בינלאומית, לשם המשכת שלטונה בה. היישוב העברי הלוחם, מתגלה הפעם, ככוח רב-אונים, וכגורם ריאלי בחריצת גורלה של הארץ — כדי כך שלא היה זה ממידת הריאליזם והמעשיות להתעלם מרצונו ודרישותיו הנחושות. המאבק גילה לעולם את כובד דרישותיו ואת הכוח אשר בצדקתו, העלולים לערער, בפועל כל משטר מדיני הגוזל מן היישוב את זכותו להתפתחות עצמאית ובטוחה לקראת ריבונות מדינית. לא היה כמובן, בכוחו של העם היהודי להכריע את האימפריה הבריטית בהתמודדות פנים-אל-פנים, אולם כנגד זאת היה בכוחו לעמוד במאבק עקשני בנסיבות שלאחר מלחמת העולם, לחתור תחת יסודות השלטון המנדטורי ולרכוש את סיועם של גורמים בינלאומיים למען ביטולו הגמור ולמען כינונה של עצמאות ישראל.

התגלותם של היישוב ושל התנועה הציונית ככוח עצמאי, המתקומם נגד השיעבוד האימפריאליסטי והנאבק לשחרורו הלאומי והסוציאלי, לאחר השואה שהתרגשה על יהודי אירופה — היוו גורם מכריע לרכישת תמיכתה של רג"ת-המועצות למען זכותו של העם היהודי להקים בארץ-ישראל מדינה משלו. משמעותו הסוציאלית והמדינית של המאבק, אינה מוגבלת לתחומה של הארץ. המאבק שימש אות להתנערות חבל-עולם זה ולשחרורו מעול זרים.

תנועת השחרור של עמנו נתונה בזיקת-גומלין, עם תופעות, נסיבות וכוחות בינלאומיים. בגאות הריאקציה בעולם — נתעצמו גם אויבינו וקדרו שמינו. הטירור הערבי וההתעללות הבריטית היו כוח מכוחם של הניצול והעבדות. ההיטלריזם ו"הספר-הלבן" השלימו ותמכו זה את זה לא רק מצד תכנם אלא אף מצד תקופתם. כנגד זאת, כל מהפכה-משחררת, נמצאת, מטבע-הדברים, מגבירה את סיכויי הציונות ומחזקת אותה, אף אם נושאי המהפכה טרם עמדו על זיקתה של הציונות לשחרור העולם.

תוך כדי המלחמה בהיטלר החלו נובטות תמורות סוציאליות במדינות המערבות במלחמה. בתנופת התקדמותו של הצבא האדום מערבה, ומכוח התנערותם של העמים המשתחררים, קמו באירופה מדינות הדימוקראטיה העממית. ברית-המועצות יצאה ממלחמת העולם כשהיא גורם בינלאומי מוכר ורבי-משקל ובהשראתה נתלקחו בארצות המשוועבות מאבקי חירות. בזמן ההיאבקות המדינית שלנו בעצרת האומות, הטילו ברית-המועצות ומדינות הדימוקראטיה העממית את משקלן המדיני והמוסרי, על כף-המאזניים, לשם חיסולו הגמור של השלטון הבריטי בארץ-ישראל והקמת מדינה יהודית עצמאית. עצמאותנו הוכרה ע"י ארצות הברית וברית המועצות בסמיכות הדוקה למיגור הנאציות. בעוד רוחות אביב מנשבות בעולם, הרעב לשיקום ולשלום, בטרם נדמו הדי זוועת הטבח של מיליוני היהודים בידי הנאצים, בטרם נתאוששה הריאקציה העולמית